

Заняткі дванаццатыя

Занятие двенадцатое



«Здаровы быў, Божая птушка!
Каб жа лета нам добра з табой пералетава/ць!»

Тэма

Час, пара
(Время, пора)

Лад мовы

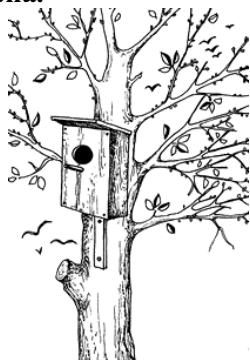
	Калі? (Когда?)		ад / да
I	студзень	у	ад студзеня
II	люты	у студзені	ад лютага
III	сакавік	у лютым	ад сакавіка
IV	красавік	у сакавіку	ад красавіка
V	травень	у красавіку	ад траўня
VI	чэрвень	у траўні	ад чэрвеня
VII	ліпень	у чэрвені	ад ліпеня
VIII	жнівень	у ліпені	ад жніўня
IX	верасень	у жніўні	ад верасня
X	кастрычнік	у верасні	ад кастрычніка
XI	лістапад	у кастрычніку	ад лістапада
XII	сьнежань	у лістападзе	ад сьнежня
		у сьнежні	

Ясь распавядае



Што пара года, то й перамена!

Вясна.



Шпакі прылятаюць у сакавіку. Хоць ноччу, бывае, трохкі й прымарозіць, але штодзень ясьнее ўсё больш. Глядзіш — і гракі прыляцелі. У вёсцы адзін перад адным пеўні гукаюць вясну. З палёў зыходзіць сьнег, паказваецца зямля. Уздоўж дарог цурчаць ручайкі. Дрэвы пачынаюць гнаць сок.

Красавік — месяц сьвежих фарбаў. Гляньце на бярозкі — якое ўбраньне! Чысты смарагд.

Расьце трава, зелянеюць дрэвы. Сіне'е неба, пяюць жаваранкі. У прыродзе пара абуджэньня. Зьвяры выводзяць сваё патомства. Грэе сонца. У красавіку часам здараюцца гарачыя дні.



Як толькі пачынае адтаваць зямля, зьяўляюцца першыя веснавыя кветкі. У нашым лесе цэлы разьліў хараства: сінія, белыя, родныя кветкі ружовага маленства: «Мае мілыя пралескі!»

Дрэвы пазнаюць зьмены года. Зараз мы падыдзем да вольхі. Можаце пакратаць яе завушнічкі. Бачыце, якія яны? Чырвона-карычневыя!

Травень, ці як яшчэ кажуць, май — месяц рознакалёрны. Усе дрэвы ў прыгожых квяцістых уборах. Цьвітуць чаромха, бэз, агрэст, парэчкі. У белых карунках красуюцца вішні.



Лета.

Баль кветак — у чэрвені. Цьвітуць травы, каласуе жыта. А язьмін! Як пахне язьмін! Чыстыя далікатныя кветкі зь белымі пялёсткамі поўныя зачараваньня. А гэткага дзіўнага паху, які разьліваюць яны, здаецца, няма больш у сьвеце.

Летам у мяне на стале найпрыгажэйшы букет. Незабудкі, смолкі, рамонкі — розныя кветкі, дзівосныя й непаўторныя. Толькі трэба ведаць, якія зь іх можна разам ставіць у адну вазу.



Ліпа цьвіце ў ліпені. Гляджу на пчол і міжволі ўзгадваю Багдановіча: «Руплівая пчала ўмее й з горкіх кветак у соты мёд сабраць». Во як сказаў паэта!

Лета ў разгары. Горача. Сёньня 25 градусаў пад ценем. У садох сыпеюць вішні, яблыкі, грушы. Жнівень.

Навальніца ўлетку — гэта звычайная зьява.

— Дождж як з лубу*. Добра, што мы ўжо дома!

— Глянь, як нязграбна яны пераскокваюць праз лужы! Пырскі лятуць ва ўсе бакі.

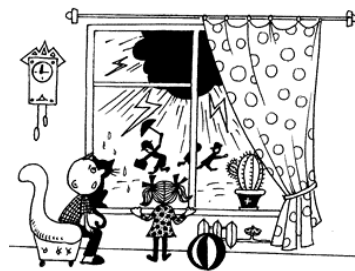
— Відаць, ужо й парасон не памагае. Вада сыцякае ручаём.

— Дожджык, дожджык, перастань, я паеду на растань.

— Ты сабе паскладай вершыкі, а я пайду на кухню, прыгатую што-небудзь.

— Што, мы сёння не пагуляем на дварэ?

— Паглядзім! А раптам задажджыцца да вечара.



*проливной дождь, как из ведра

Восень.



Прыгажосьць у казачнай смузе. Хутка адлятаюць дні бабінага лета. Надыходзіць сумная пара восені. Кружыцца лісьце. Птушкі зьбіраюцца ў вырай. Апранаюцца ў зімовае футра зьвяры. Зайчык з шэрага абарачаецца на белага; дзе ты яго знойдзеш, як ляжа сьнег. Людзі ўцяпляюць свае хаты, кітуюць вокны. Хто ведае — зіма можа быць суворая.

Шэрыя хмары зацягнулі неба. Імжыць дробны дождж. Вечер. Ня ведаеш, як апрануцца. Холад зьмяняецца цяплом, сьнег — дажджом. Не заўсёды патрапіш узяць з сабой парасон. Надвор'е няўстойлівае.



Зіма.



Узімку малым усё падаецца казкай: і сьнег, і сьняжынкі, і санкі. Паглядзіце, колькі радасьці дзецям, як яны катаюцца з горкі на санках. Дзе ты іх цяпер дазавесся ў хату?!

Зіма ня толькі сьнег і сьцюжа. Зіма — гэта яшчэ й Новы год — штосьці таёмнае, чаго вельмі чакаеш, на што спадзяецца.

Дзеці заўсёды чакаюць ёлкі й падарункаў.



Колькі мінула з таго часу?
(Сколько прошло с того времени?)

1 год
2, 3, 4 гады/
5, 6, 10, ... гадоў


1 стагодзьдзе
2, 3, 4 стагодзьдзі
5, 6, 10, ... стагодзьдзяў

Адметныя дні і даты ў календары
(Некоторые дни и даты в календаре)

1 студзеня	— Новы год
28 студзеня	— Зацьверджаны Статут Вялікага Княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага (1588)
1 лютага	— Пачатак паўстаньня пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага (1863)
7 студзеня	— Каляды праваслаўныя
3 сакавіка	— Бітва на Нямізе, першая згадка пра Менск (1067)
25 сакавіка	— Дзень Волі (абвяшчэньне незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі, 1918)
4 красавіка	— Вялікдзень каталіцкі
11 красавіка	— Вялікдзень праваслаўны
20 красавіка	— Радаўніца
24 красавіка	— Пачатак паўстаньня пад кіраўніцтвам Тадэвуша Касцюшкі (1794)
26 красавіка	— Дзень Смутку (дзень катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, 1986)
9 траўня	— Дзень Перамогі над фашызмам (1945)
15 ліпеня	— Дзень перамогі над крыжакамі (дзень Грунвальдскай бітвы, 1410)
6 жніўня	— Францішак Скарына выдаў у Празе першую друкаваную беларускую кнігу (1517)
8 верасьня	— Дзень перамогі над маскоўскім войскам (бітва пад Воршай, 1514)
1 лістапада	— Дзяды
27 лістапада	— Дзень Герояў (дзень Слуцкага збройнага чыну, 1920)
25 сьнежня	— Каляды каталіцкія

Ясеў штотыднёвік

(Ежедневник Яся)

Сакавік		25 Аўторак
	 Што зрабіць	Пазнака аб выкананьні
10 ⁰⁰	<i>Павінішаваць бацькоў з Днём Волі</i>	
11 ⁰⁰	<i>Зайсьці ў банк, праверыць рахункі</i>	✓
12 ⁰⁰	<i>Перамовы з гандлёвым прадпрыемствам (гуртавы закуп)</i>	<i>падрыхтаваць дамову</i>
13 ⁰⁰	<i>Скласьці каштартыс, аддаць у бугальтэрыю</i>	✓
14 ⁰⁰	<i>Нарада</i>	
15 ⁰⁰	<i>Купіць Яніне падарунак</i>	
16 ⁰⁰		
17 ⁰⁰	<i>Сустрэча з Барысам (аддаць касэту)</i>	

Надвор'е

(Погода)

Сёньня:

цёпла	го рача	ду шна	сьпёка	сьпяко та	со нечна	ні хмуры нкі
тепло	жарко	душно	жарища	жара	солнечно	ни облачка

На дварэ:

бліскавіца	жыхае малаўнка	навальніца	дождж	пахмура	
молнія	сверкае молнія	гроза	дождзь	пасмурна	
непагода / нягода	шэрань	мароз	адліга	сьняжніца / мяцеліца	
ненастье	изморозь	мороз	оттепель	метель	
неба зацягваецца хмарамі	дзьме вецер	холадна	золка	слота	імжа / імгла
собираюцца тучы	дуе ветэр	холодна	зябка	слякоть	мгла

Прыказкі пра надвор'е.

Мароз казаў: і ў маі тры дні маю.

У сакавіку туман, дык у жніўе дожджык пан.

Калі ў студзені дажджы — добра ня ждзжы.

Хто ў жніўні гуляе, той узімку няшмат мае.

Усякае надвор'е добрае, калі добра апранесся.

На тэрмомэтры

(На тэрмомэтры)

Колькі градусаў? (Сколькі градусаў?)

1 градус вышэй нуля

20 градусаў цяпла

4 градусы ніжэй нуля

14 градусаў марозу

1 градус

2, 3, 4 градусы

5, 10, 15,... градусаў



На гадзінніку

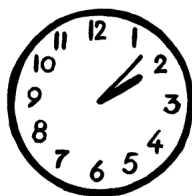
(На часах)



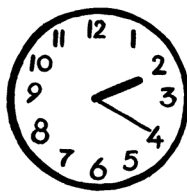
гадзіннік



будзільнік



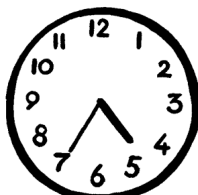
дзеве гадзіны і 7 мінут
дзеве 3 хвілінамі



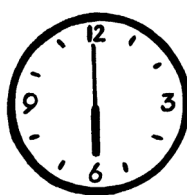
2 гадзіны 20 хвілінаў
20 хвілінаў на трыццюю



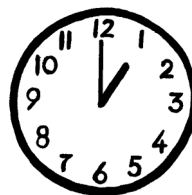
3 гадзіны 30 хвілінаў
палова чацьвертай



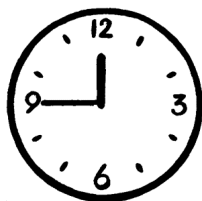
4 гадзіны 35 хвілінаў
без дваццаці пяці пяць



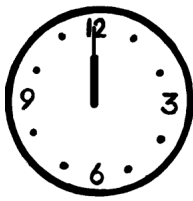
6 гадзінаў
роўна шэсьць



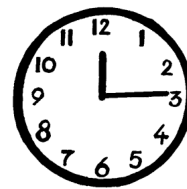
гадзіна
гадзіна роўна



11 гадзінаў 45 хвілінаў
без 15 хвілінаў 12
бяз чвэрткі 12
бяз чвэрці 12



12 гадзінаў
поўдзень / поўнач



12 гадзінаў 15 хвілінаў
15 хвілінаў на першую
чвэрць на першую

Колькі часу? (Сколько времени?)
Каторая гадзіна? (Который час?)

1 гадзіна
2, 3, 4 гадзіны
5, 6, 10, ... гадзін

Калі? У колькі гадзін? А якой гадзіне?
(Когда? В котором часу?)

у 1 гадзіну
у 2, 3, 4 гадзіны
у 5, 6, 10, ... гадзін

Па-беларуску кажуць так



Гадзіннік добра йдзе (позьніцца, стаў, сьпяшаецца).
У нашых студэнтаў няма парожнага часу.
Сёння маем дваццатага верасня.
Летась Каляды былі бязь сьнегу.
Я ня ведаю, што нас чакае сёлета.
Часопіс выходзіць двойчы на месяц.
Ён езьдзіць за мяжу пяць разоў на год.
Аднойчы мне давалося адпачываць на Нарачы.
Аднаго разу я сустрэў Пётру на вуліцы.
Налета мы паедзем у Канаду.
Стала на пагодзе.
Дрэннае (кепскае) надвор'е.

Часы хорошо идут (опаздывают, остановились, спешат).
У наших студентов нет свободного времени.
Сегодня двадцатое сентября.
В прошлом году Рождество было без снега.
Я не знаю, что нас ждет в этом году.
Журнал выходит дважды в месяц.
Он ездит за границу пять раз в год.
Однажды мне пришлось отдыхать на Нарочи.
Однажды я встретил Петра на улице.
В будущем году мы поедем в Канаду.
Установилась хорошая погода.
Плохая (неважная) погода.



- Дык ці чакаць вас сёння?
- Не, мы будзем зьбірацца ў дарогу.
- Ды нешта зарана вы зьбіраецеся.
- Чаму зарана? Каторага маем сёння, чатырна/ццатага?
- Не, сьгоння ўжо пятнаццатага, чацьвер.
- Ну дык вось! А ў суботу на досьвітку паедзем.
- Ну добра, зьбірайцеся. А калі вы вернецеся?
- Мяркуем празь месяц, трыццага чэрвеня. Гэта будзе нядзеля.

— Прабачце, вы ня ведаеце, калі цягнік будзе ў Стоўбцах?
Няўжо позна ўвечары?

— Так. Недзе каля адзінаццаці гадзінаў.

— Трэба сьпяшацца, каб пасьпець дамоў да Новага году.



— Ты бачыш, як раптам пахаладала.

— Пэўна, зьбіраецца на дождж. Спахмурнела неба. Нізка лётаюць ластаўкі.

— Не выпадае нам ехаць у горад.

— Ты акінуў гэткую прыгожую мясціну! Сёлета, пэўна, ні разу й ня быў ты ў сваёй Каралёўцы. Кожны раз, як іду ў грыбы, зірну на твой дамок. Безь цябе ён выглядае неяк непрыветна й нудна. Брама зачыненая, скрозь трава парасла.

— Усё ж адкладаў, бо гэтулькі спраў меў залатвіць. Ну, у чэрвені-ліпені, думаў, паеду. Ды дзе там — штось зноў замінае. Хіба налета зьбяруся.



Практыкуйцеся

1. Дапасуйце да пададзеных сказаў словазлучэньні з правага слупка.

Я вернусь

праз тыдзень
па сьвяце
перад Калядамі

Он видел твою сестру

а сёмай гадзіне
пасля экзаменаў
пад вечар

Собрание начнется

з хвіліны на хвіліну
празь пяць хвілінаў
хвіліна ў хвіліну

Успеем вернуться

у пару/
аб адзін дзень
да нядзелі

Последний раз мы виделись	у лістападзе паміж 14 і 17 студзеня летась
Мы должны встретиться	апаўдні да палудня да зьмяркання
Они уезжают	сёлета на наступным тыдні на досьвітку
Мы возвратимся	налета упоўнач у сьнежні на трэйці дзень

2. Скажыце, якая дата на календары/

7.03, 7.05, 4.10, 28.06, 17.11, 1.09, 14.02, 16.12, 23.05, 25.03

3. Адкажыце на пытаньні, ужываючы пададзеныя словы.

Узор: Колькі часу будзеце ў дарозе? → У дарозе будзем гадзінаў пяць.

**ніколі, адзін раз на тыдзень, на цэлы тыдзень, паўгадзіны, двойчы на месяц, рэдка,
раз-пораз, год таму назад, адну гадзіну, праз паўтара месяца, на некалькі дзён, да палудня**

Ці доўга	трэба ехаць? стаяць у чарзе?
Ці надоўга	едзеце? затрымаецца?
Ці часта	выходзіць маладзёвы часопіс? бачыцца зь імі? бываеце за мяжой?
Калі	пачаў вучыць беларускую мову? вяртаецца назад? трэба закончыць работу?

4. Па-рознаму скажыце, які час на гадзінніку.

Узор: 5¹⁵ — а) пяць гадзін і пятнаццаць хвілінаў
б) пятнаццаць хвілінаў на шостую
в) чвэрць на шостую

3²⁵, 14³⁰, 1⁴⁵, 10⁵⁵, 7³⁵, 21⁰⁵, 20⁴⁰, 12⁰⁰, 6⁰³, 15⁴⁵

5. Спраўдзіце ў сёлетнім календары.

25.12 — гэта будзе нядзеля?

9.05 — гэта будзе чацьвер?

31.07 — гэта будзе аўторак?
1.09 — гэта будзе серада?
30.12 — гэта будзе панядзелак?

6. Адкажыце на пытаньні.

Калі вы нарадзіліся?
Калі нарадзілася ваша жонка (ваш муж)?
Калі нарадзіны вашых дзяцей?
Назавіце год, дату ды месяц нараджэньня сваіх родных і блізкіх.

7. Скажыце, якія сьвяты і ў які дзень вы сьвяткуеце.

8. Прачытайце, адкажыце на пытаньні.



Стала на пагодзе. Тэрмомэтр паказвае 23 градусы вышэй нуля. Ня ёсьць моцна гарача. Ясна, ціха. У гэткае надвор'е можна ехаць за горад. Сёньня якраз нядзеля, і мы ўчатырох выпраўляемся ў дарогу.

Праз гадзіны дзье будзем у сваёй улюбёнай мясьціне.

Гэта невялічкае ляснае возера, поўнае зачараваньня. Летась мы трапілі на яго ў вандроўцы, і яно нам вельмі спадабалася. Тут маляўнічы краявід, прыемная вада, сонечны пяшчаны бераг.

...Адпачываем, як хто можа. Плаваем, купаемся, загараем. Сёньня мы забавіліся на возеры. Пара ўжо паціху зьбірацца.

Раптам аднекуль насунулася хмара. Зьнікла сонца. Во, і маланка бліснула! Няўжо будзе навальніца? Шкода, але мусім ад'яжджаць.

Ці ўжо стала на пагодзе?
Ці гарача сёньня?
Сёньня панядзелак?
Колькі чалавек выправіліся ў дарогу?
Колькі паказвае тэрмомэтр?
Куды яны прыехалі?
Ці да спадабы ім тут?
Які краявід тут?
Як яны адпачываюць?
Хто-небудзь ловіць рыбу?
Ці добра было на возеры?
Што іх змушае ад'ехаць?
Ці заўважна для іх праяцеў час?

9. Поўным сказам адкажыце на пытаньні, скарыстаўшы пададзеныя справа словы.

Как сегодня на улице?	горача
	душна
	сыпкота
	пачынаецца навальніца

Почему вы берёте зонтик? пахмурна
бліскае маланка
зьбіраецца на дождж

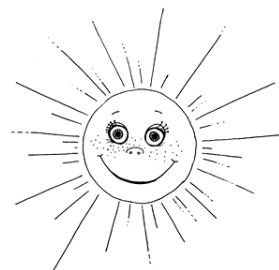
Нужно одеваться теплее? дрэннае надвор'е
слота
імжа
непагадзь

10. Прачытайце. Раскажыце, што значыць на вашу думку добры настрой.

Каб жыцьцё ўсьміхалася мне, я падару яму свой добры настрой. Але што гэта? Ці ня гром грыміць?

«Голасам моцы, ціха і важна
Гром пракаціўся ўгары.
Луг адазваўся грому працяжна,
Лес адгукнуўся стары».*

Гэта Якуб Колас. У яго паэзіі я дазнаю той стан, які можна назваць натхненнем.



*Якуб Колас «Першы гром»

11. Прачытайце. Нагадайце зімовы дзень.

Сёлета зіма прыйшла з мараза і сьнегам. За ноч завеі намятаюць вялікія гурбы. Сьнег на стрэхах, на дрэвах, уздоўж платоў. Усюды — белая заслона. Во гэта зіма! Ня тое, што тыя гады. Сьнегу было з камаровую жменю, і ніяк не выпадала пацешыцца зімовымі спортамі. Затое цяпер, як толькі нядзеля, — мы ўсёй сям'ёй у руху.

На Каляды былі ў лесе майго маленства. Зімой ён нагадвае казку. Дзеці даўно прасіліся ў гэты чуда-палац Сьнежнай Каралевы. Кожнае дрэва тут мае свой мудрагелісты ўбор. Елкі стаяць у пышных сьнегавых шатах. На сонцы гурбы сьнегу зіхацяць дыямэнтамі. Дзеці ва ўсім бачаць радасьць, усё ім цікава. То яны хочуць зьмерыць глыбіню кожнае гурбы, то схавацца ў сьнегавых арках, то страсянуць з дрэва сьнег так, каб ён добра абсыпаў нас. Ды ўвесь час не губляюць надзеі знайсці мядзьведжую бярогу, бо вавёрчынымі ды зайчынымі сьлядамі яны ўжо нацешыліся.

Не адным нам падабаецца гэты лес. Адпачываюць тут і старыя, і малыя. Хто катаецца на санках, хто на іртах, а хто проста ходзіць па лясных сьцежках і дыхае сьвежым паветрам.

Хто як можа, так і сьведчыць, які здаровы дух у здаровым целе.

12. На падставе тэксту «Што пара года, то й перамена!» раскажыце пра пару года, якая вам больш за ўсё падабаецца.

Кароткія і простыя размовы (чытайце ўголос)



— На колькі табе навесці будзільнік?
— Хвілінаў пятнаццаць на сёму.

— На сколько тебе завести будильник?
— Минут пятнадцать седьмого.

<p>— У дзевяць гадзінаў мусім быць ля аўтобуса.</p> <p>— Ці нельга крыху пазней?</p> <p>— Не, не, дакладна ў дзевяць.</p> <p>— Паглядзі, колькі цяпер?</p> <p>— Палова шостай.</p> <p>— А, дык яшчэ маем паўгадзіны.</p>	<p>— В девять часов мы должны быть возле автобуса.</p> <p>— Нельзя ли немного позже?</p> <p>— Нет, нет, точно в девять.</p> <p>— Посмотри, сколько сейчас?</p> <p>— Половина шестого.</p> <p>— Так, значит, у нас еще есть полчаса.</p>
<p>— Мой гадзіннік адстае. На тваім колькі?</p> <p>— Дакладна дзве хвіліны на трэйцюю.</p>	<p>— Мои часы отстают. Сколько времени на твоих?</p> <p>— Точно две минуты третьего.</p>
<p>— Да якога часу на вакзале працуе даведачная служба?</p> <p>— Да адзінаццаці гадзінаў вечара.</p>	<p>— До которого часа на вокзале работает справочная служба?</p> <p>— До одиннадцати часов вечера.</p>
<p>— Ці Андрэй ужо дома?</p> <p>— Яшчэ не. Чакаю яго з хвіліны на хвіліну.</p>	<p>— Андрей уже дома?</p> <p>— Еще нет. Жду его с минуты на минуту.</p>
<p>— Сустрэнемся на вакзале а сёмай гадзіне.</p> <p>— Ці не запозна гэта? Можа хай лепш застанецца якая хвіля ў запасе?</p> <p>— Ну добра, тады бяз чвэрткі сем.</p>	<p>— Встретимся на вокзале в седьмом часу.</p> <p>— Не поздно ли это? Может пусть лучше останется какая минута в запасе?</p> <p>— Ну хорошо, тогда без четверти семь.</p>
<p>— Як там на дварэ?</p> <p>— Цёпла. Хораша. Гэткае надвор'е, казалі, чакаецца й заўтра.</p>	<p>— Как там на улице?</p> <p>— Тепло. Хорошо. Такая же погода, говорили, ожидается и завтра.</p>
<p>— Вашыя праграмістыя збіраюцца на выставу «Софтул»?</p> <p>— Пэўна ж. Варта зьездзіць, паглядзець, што там новага прапануюць.</p> <p>— Быццам вы ў Інтэрнэце ня бачылі тых навінаў?</p> <p>— У Інтэрнэце — гэта ня тое. А там жа жывыя праграмы!</p> <p>— Хіба вы аб дзень справіцеся памацаць увесь софт*?</p> <p>— Там паглядзім, колькі нам спатрэбіцца часу. Трэба ж дастаць уяўленьне пра кан'юнктуру рынку.</p>	<p>— Ваши программисты собираются на выставку «Софтул»?</p> <p>— Конечно. Стоит съездить, посмотреть, что там нового предлагают.</p> <p>— Как будто вы в Интернете не видели тех новостей?</p> <p>— В Интернете — это не то. А там ведь живые программы!</p> <p>— Разве вы успеете за день пощупать весь софт*?</p> <p>— Там посмотрим, сколько нам потребуется времени. Надо же получить представление о конъюнктуре рынка.</p>
<p>*праграмнае забесьпячэньне</p>	<p>*программное обеспечение</p>

— Прывітаньне!
— А-а-а, Кася! Прывітаньне! Нарэшце дачакаліся твайго званка. Калі ўжо вернешся?
— Ды во, якраз зьбіраюся. Заўтра ўвечары выяжджаю цягніком.
— Ты ведаеш, у нас змянілася надвор'е. Дождж, слота. Лепш будзе, калі мы сустрэнем цябе. Які нумар цягніка?
— Дваццаць другі: «Прага-Менск».
— А вагон?
— Дзявяты.
— Усё, запісаў.
— Ну, да пабачэньня.
— Да пабачэньня. Будзем чакаць цябе.

— Привет!
— А-а-а, Кася! Привет! Наконец дождались твоего звонка. Когда уже вернёшься?
— Так вот, как раз собираюсь. Завтра вечером выезжаю поездом.
— Ты знаешь, у нас изменилась погода. Дождь, слякоть. Лучше будет, если мы встретим тебя. Какой номер поезда?
— Двадцать второй: «Прага-Менск».
— А вагон?
— Девятый.
— Всё, записал.
— Ну, до свидания.
— До свидания. Будем ждать тебя.

Майстры слова гавораць



Ціха цячэ ў нас Нёман, ціха і сумна, як час па растаньню. Не імчыцца ён з рызыкай ўперад, не шуміць, не гудзе і не пышыцца сілай, а паволі, ступою, моў, скуты журбою — льецца, як срэбра, па родным грунце. Чысты, як шкло, сьветлы, як дзень, сумны і пекны, як хараство ў задуме, ходзіць ён, смуклы юнак, ва ўсе бокі, цешыцца- песьціцца на матчыных грудзях, льецца-нясецца, сумуе-журбуе і ня можа расстацца з роднай краінай...

Міл яму ціхі гаёк каля лесу, любы зялёныя доўгія ніўкі; мілы лясы, пясчаныя выдзьмы, горы, вазёры, груды, сенажаці, люб яму й жоўтыя пясчак на ўласным беразе. Ды як скованы думкай вечнай разлукі, пахаджае ён смутна па роднаму краю — усё разглядае, з усім размаўляе, усё ціха жагнае, моў, цяжка ўздыхае. Падыдзе, засмучаны, к цёмнаму лесу — сыцішыцца, змоўкне, замрэ й абамлее, а потым завернецца — падасца ўперад ды знікне ў лесе. Там пагуляе, у цяньку сапачыне, пагамоніць задумліва зь елкамі, соснамі, пазіхне, устрапянецца ды выбяжа ў поле — зазьяе, як срэбра, заблішчыць, — засьмяецца на сонцы ды разальецца ўстужкай па квяцістым лузе.

(Язэп Лёсік)